АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Альманах наукового товариства "Афіна"
кафедри культурології

Випуск 10

Том II

ББК 71.0
А 43
УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології: У 2-х т. – Вип. 10 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2010. – Т. 2. – 233 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. - кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор НАКККіМ (Київ)
Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного політехнічного університету
Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Дем’янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Луцького інституту розвитку людини „Україна”
Жилюк С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Коваль Г.П. - доктор педагогічних наук, професор РДГУ
Кралюк П.М. - доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”
Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника
Кушнаренко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор ХДАК
Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ
Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Черніговець Т.І. - кандидат педагогічних наук, доцент РДГУ
Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Яремко-Супрун Н.О. - доктор мистецтвознавства, професор РДГУ

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. - доктор філософських наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Науковий редактор і упорядник – **проф. Виткалов В.Г.**

ISBN 978-966-8424-77-9

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.11.2010 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2010

УДК 793.3

Гордєєва О.Ю. – ***викл. к-ри хореографії РДГУ***

ДИТЯЧИЙ ХОРЕОГРАФІЧНИЙ КОЛЕКТИВ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Виховання здорової нації є першочерговим завданням сьогодення. Незадовільний стан екології призводить до слабкості людства як такого. Сьогоднішнє суспільство потребує здорових, сильних, витривалих особистостей. Робота з дітьми та підлітками була, є і залишиться одним із основних завдань соціальних інститутів виховання.

Велике значення у фізичному розвитку особистості має дитячий хореографічний колектив, який, на відміну від професійного спорту, де надзвичайно великі фізичні навантаження, викликають затримку розвитку організму дітей, не завдає шкоди здоров’ю. Таким чином, тема дослідження є актуальною, адже заняття хореографією у вільний час дає можливість реалізувати потенціал розвитку активності, ініціативи, розкриття творчих здібностей дітей та, безперечно, їхнього фізичного вдосконалення і покращення загального стану здоров’я.

Проблема вивчення фізичного розвитку дітей започаткована такими авторами, як С.Гальперин, З.Кузнецова, І.Маруненко, Є.Неведомська, В.Бобрицька, Г.Коляденко, Г.Чайченко. Так, Г.Коляденко у праці «Анатомія людини» [2] наводить відомості про будову та функції органів і систем організму людини з урахуванням його зв’язку з навколишнім середовищем. І.Маруненко у навчальному посібнику «Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни» [3] особливу увагу звертає на питання профілактики дитячих хвороб і гігієни навчально-виховного процесу. С.Гальперин у праці «Анатомия и физиология человека» [1] подає наукові знання про анатомо-фізіологічні особливості дітей, які є основою для розуміння заходів з охорони їх здоров’я. З.Кузнецова у праці «Физическая деятельность в школе» висвітлює розвиток дитячого організму та характеризує окремі вікові періоди.

Мета статті полягає у висвітленні причин недостатньої рухливої активності підростаючого покоління, згубного впливу дефіциту руху в режимі дня дитини на функціонування багатьох систем в організмі та необхідності для розвитку організму дитини організованої фізичної діяльності, найкращою формою якої є дитячий хореографічний колектив.

Навчання та виховання фізично розвиненої особистості повинно бути засновано на знанні вікових, фізіологічних особливостей дітей, використанні психологічних та фізіологічних закономірностей їх розвитку. У цьому запорука вдосконалення природи людини. Фізіологія розкриває закономірності розвитку побудови і функцій усіх органів та організму в цілому. Знання цих закономірностей необхідне для вдосконалення організму дітей та підлітків у процесі їх навчання та всебічного виховання.

Потреба у ритмічно-музичних заняттях виникає у дітей з 6-7 років, коли психофізичний апарат не тільки найбільш схильний до занять такого напряму, а й потребує їх. Необхідною умовою фізичного розвитку особистості школяра є його достатня рухова активність. В останні роки в результаті високого навчального навантаження в школі, розвитку комп’ютерних технологій та через інші причини у більшості школярів відмічається дефіцит руху в режимі дня, недостатня рухлива активність.

Досліди медиків свідчать, що до 82-85% денного часу більшість школярів знаходиться в статичному положенні (сидячи). Навіть у молодших школярів вільна рухлива діяльність (хода, біг, гра) займає тільки 16-19% часу доби. Загальна рухлива активність дітей зі вступом до школи зменшується майже на 50%, знижуючись від молодших класів до старших [2; 45]. Школярам доводиться не тільки обмежувати свою природну рухливу активність, але і тривалий час підтримувати незручне для них статичне положення, сидячи за партою чи

навчальним столом. Довготривалий сидячий спосіб життя, значне обмеження рухів гнітить нервову систему, погіршує розвиток м'язів, порушує вегетативні функції організму. Малорухливе положення за партою відображається на функціонуванні багатьох систем організму дитини, особливо серцево-судинної та дихальної систем. Під час тривалого сидіння дихання стає менш глибоким, обмін речовин знижується, виникає застій крові в нижніх кінцівках, що призводить до зниження працездатності організму і особливо мозку: знижується увага, пам'ять стає слабшою, порушується координація рухів.

Негативні наслідки малорухомого положення також у недостатньому опорі молодого організму застудам та інфекційним захворюванням, виникають передумови до формування слабкого, нетренованого серця та пов'язаного з цим подальшого розвитку недостатності серцево-судинної системи. Мала рухливість на тлі надмірного харчування з великим надлишком вуглеводів та жирів у денному раціоні призводить до ожиріння.

У малорухливих дітей слабкі м'язи. Вони не в змозі підтримувати тіло в правильному положенні, у них розвивається погана постава, формується сутулість. Порушення постави є одним із найбільш поширених захворювань опорно-рухового апарату школярів. Для правильної, або фізіологічної постави властиве нормальне положення хребта з його помірними природними вигинами, симетричним положенням плечей та лопаток, прямим триманням голови [3; 99]. При правильній поставі спостерігається оптимальне функціонування системи органів руху, правильне розміщення внутрішніх органів і положення центру тяжіння. Головним у формуванні постави є поступове, систематичне, рівномірне, з урахуванням вікових особливостей, фізичне навантаження, що веде до гармонійного розвитку усіх м'язових груп.

Рухливий режим школяра складається в основному з рухливих ігор на шкільних перервах та уроків фізичної культури. Звісно, цього недостатньо для фізичного повноцінного розвитку дитини. І тому єдиною можливістю нейтралізувати негативне явище, що виникає у школярів під час довготривалої та напруженої розумової праці, є активний відпочинок від школи у формі організованої фізичної діяльності. Найкращою у всіх визначеннях формою організованої фізичної діяльності є заняття хореографією у дитячих хореографічних колективах. Хореографічне мистецтво не тільки зміцнює здоров'я, розвиває фізичну силу, витривалість, спритність, але й навчає дітей прекрасному, виразності рухів та формує їхню поставу. Систематичне тренування й участь у танцювальних постановках роблять дітей міцними і витривалими. Помітно покращується координація рухів, діти починають спритно, красиво рухатись не тільки під час занять, а й скрізь. Під час систематичних занять у хореографічному колективі виникає безперервне вдосконалення діяльності органів і систем в організмі людини. У цьому головним чином і полягає позитивний вплив хореографії на зміцнення здоров'я.

Під час виконання хореографічних вправ кровопостачання м'язів значно підвищується, посилюється їхнє постачання поживними речовинами та киснем, що підвищує їхню працездатність та сприяє їхньому розвиткові. М'язи складають від 40 до 50% маси тіла, і навряд чи можна чекати міцного здоров'я, якщо добра половина клітин, що складають організм людини, не отримують достатнього живлення і не володіють високою працездатністю. Під впливом м'язової діяльності виникає гармонійний розвиток усіх відділів центральної нервової системи та розвиток таких функцій нервової системи, як сила, рухливість, врівноваженість нервових процесів.

Хореографічні вправи сприяють покращенню роботи органів травлення, допомагаючи перетравленню та засвоєнню їжі, активізують діяльність печінки та нирок, покращують роботу залоз внутрішньої секреції: щитовидної, статевих, надниркових, що відіграють велику роль у рості й розвитку молодого організму. Під впливом фізичних навантажень збільшується частота серцебиття, м'язи серця скорочуються сильніше, підвищується викид крові в судини. Постійне тренування системи кровообігу веде до її функціонального

вдосконалення. Крім того, під час роботи в кровообіг включається і та кров, яка в спокійному стані не циркулює по судинах. Залучення у кровообіг великої кількості крові не тільки тренує серце і судини, але й стимулює кровообіг [1; 123].

Фізичні вправи викликають підвищену необхідність організму у кисні. В результаті цього збільшується «життєва ємність» легень, покращується рухливість грудної клітки. Крім того, повне розправлення легенів ліквідує застійні явища в них, накопичення слизу та мокротиння, тобто є профілактикою можливих захворювань [1; 115]. Легені під час систематичних занять хореографією збільшуються в об'ємі, дихання стає менш частим і глибшим, що має велике значення для вентиляції легенів та кращого самопочуття. Крім того, заняття хореографією викликають також позитивні емоції, бадьорість, створюють хороший настрій. Тому стає зрозумілим, чому дитина, пізнавши смак хореографічних рухів, фізичних вправ, намагається займатися ними регулярно.

Отже, заняття хореографією зміцнюють загальний стан здоров'я, сприяють всебічному розвитку мускулатури, будови та функцій нервової системи, рухомого апарату та внутрішніх органів і тому мають вирішальне значення як для фізичного, так і для розумового розвитку дітей. Рух людини – необхідна умова її існування. Рух – основна умова гарного самопочуття та позитивних емоцій. Отже, рухлива діяльність людини, а особливо дитини, обумовлена її фізіологічними потребами.

Джерельні приписи

1. ***Гальперин С.И.*** Анатомия и физиология человека (возрастные особенности с основами школьной гигиены) / С.И. Гальперин. – М.: Высшая школа, 1974. – 467 с.
2. ***Коляденко Г.І.*** Анатомія людини / Г.І. Коляденко. – К.: Либідь, 2001. – 384 с.
3. ***Маруненко І.М.*** Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни / І.М. Маруненко, Є.О. Неведомська, В.І. Бобрицька. – К.: Професіонал, 2006. – 479 с.

Резюме

Порушується питання про роль дитячого хореографічного колективу у фізичному розвитку дитини. Висвітлюються причини недостатньої рухливої активності підростаючого покоління та впливу дефіциту руху на функціонування організму.

Ключові слова: фізичний розвиток, рухова активність.

Summary

The publication raised questions about the role of children's choreographic group in physical development. Also, the reasons for the low activity of the younger generation mobile, and harmful influence on the movement deficit functioning of many systems in the body.

Key words: physical fitness, physical activity.

ЗМІСТ ІІ ТОМУ

Розділ ІІІ.
Професійна діяльність як культурний феномен 3

Андронова І.Ф. Катарсичний вплив мистецького твору як переживання душевної гармонії 3
Коваль М.О. Формування системи давньоукраїнського професійного вокального виконавства 7
Лаврук Н.К. Українські листівки етнографічного спрямування як джерело вивчення української народної культури першої чверті ХХ століття 11
Свірідовська Л.М. Синхронність розгортання різнорідних мистецьких процесів української фортепіанної музики кінця ХІХ – початку ХХ ст. на тлі європейського модернізму 14
Цюлюпа Н.Л. Становлення та розвиток національного фортепіанного виконавства (XVIII-XX ст.) 17
Филипчук М.С. Становлення та розвиток естрадно-оркестрового виконавства в історичній ретроспективі 21
Тарчинська Ю.Г. Новітнє і традиційне у сонориці прокоф'євського піанізму 24
Кречко Н.М. Етичні, естетичні та мистецькі погляди М.Кречка як засада трансформації хорової культури 70-80-х років 29
Драгомирецька О. Принципи індивідуального композиторського стилю Анатолія Авдієвського 34
Негода Н.В. Сучасне мистецтво в умовах глобальної комунікації 38
Мозгова О.М. Сучасні напрями розвитку українського пісенного естрадного мистецтва 40
Сташук О.А. Вітчизняне мистецтво у транскордонному співробітництві 45
Ковалик П.А. Особливості використання сучасної української музики у фаховій підготовці диригента-хормейстера 49
Сметана О. Фонаційні резерви естрадного виконавця 52
Дука П.П. Традиції вокального мистецтва та його становлення в Україні 56
Горіна Л.І., Мельничук С.Ф. Становлення домрової школи на Рівненщині 59
Пономаренко М.І., Корчага В.Г. Баян і баяністи Рівненщини 62
Буцяк В.І., Турко Н.Є. Проблемні питання технічного розвитку студентів із дисципліни «Загальне фортепіано» 70
Сахарчук Р. Оркестрова і хорова фактура: особливості перекладення 74
Ужинський М.Ю. Театрально-видовищна звукорежисура 77
Берлач О.П. Джерельна база дослідження фортифікаційного мистецтва Волині 81

Розділ ІV.
Теоретико-методологічні основи збереження народних традицій 85

Школьна Т. Обрядовість українського цехового музиканта XVI-XVIII ст. 85
Крусь О.П. Пісенний фольклор Волинського Полісся (за матеріалами історико-етнографічних досліджень ХІХ-ХХ століть) 89
Ясінський М.М. Етнічно-релігійні клуби Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст. 93
Злобін Ю.В. «Сорочинський ярмарок» М.Гоголя як художнє відображення універсальної моделі українського ярмарку 98

Панасюк І.Ю. Особливості весільної обрядовості Острожчини (за польовими матеріалами, зібраними в с. Українка Острозького району Рівненської області) 102
Самохвалова А. Хореографія весільного обряду Рівненського Полісся 107
Мерлянова О.А. Жіночі танці як елемент сімейної обрядовості 111
Купцова-Величко М.Ф. Корифеї кобзарського мистецтва 115
Мельничук С.Ф. Цимбали на Волині 120
Павлюк І. Роль народних самодіяльних колективів у збереженні української пісні 123

Розділ V.
Художня практика України в історичній ретроспективі 127

Грантовська О.А. Традиції наукового осмислення естетики античного одягу 127
Величко О.Б. Навчально-методична праця Леопольда Моцарта «Versuche grundlische Violinschule» – Auspurg: gedruck bei Johan Jacob Lotter, 1756 крізь призму просвітницького руху 130
Рабчук І.О. Експресіоністичні мотиви у творчості «бойчукістів» 135
Геккель А.В. Вплив творчості Т.Шевченка на розвиток українського танцювального мистецтва 138
Крижановська Т.І. Специфіка використання духовних творів в курсі «Історія української музики» 141
Давидовський К.Ю. Мистецькі проекти – Міжнародний фестиваль «Київські літні музичні вечори» та «Міжнародна літня музична академія» – у культурно-мистецькому середовищі Києва 2000-2010 рр. 144
Давидчук С. Культурологічні заходи в україно-ізраїльських відносинах 148
Волошина Л. Взаємозв'язок музики і танцю в історичній ретроспективі 154
Вознюк Л.П. Поліхудожній, естетичний потенціал дзвонарського мистецтва в системі підготовки майбутнього вчителя музики 157
Легка І.П. Художній образ як першооснова хореографічного твору 160
Аксьонова І.Ю. Лексичні особливості хореографічної культури Поліського краю 164
Гордєєва О.Ю. Дитячий хореографічний колектив та його роль у фізичному розвитку дитини 167
Стеблецький В. Роль молодіжних субкультур в особистісному становленні молодого українця 169
Бігус О.О. Сучасна фестивальна народна творчість у Прикарпатті 173

Розділ VI.
Регіональний культурний потенціал України 178

Василенко В. Історія Поділля у повісті М.Старицького «Облога Буші» 178
Бачинська Т.В. Аматорське мистецтво Рівненщини: сучасний стан, перспективи 182
Талах І.І. Мистецьке життя Дубенщини 185
Голова Л. Культурно-мистецький потенціал Дубенщини 189
Мельничук С.Ф. Фестивалі Рівненщини як фактор розвитку професійного і самодіяльного мистецтва: з історії проведення 193
Звінчук А.Л. Дмитро Гордіца – творець нового українського сакрального мистецтва 197
Левчук І. Рівненська Спілка художників України в культуротворчому житті регіону 199

Трофимчук В.О. Молодіжне відділення у Рівненській організації Національної спілки письменників України: здобутки, тенденції, перспективи 201
Головко Ю. Ікона Острожчини: сучасні імпресії 204
Кушнарьова Т.А. Вплив архітектури на духовно-естетичний світогляд академічної молоді 206
Лавренчук В.М. Сакральна Вінниччина. Храми і монастирі 209
Башілова Ю. Православні ікони в колекції Вінницького обласного краєзнавчого музею 212
Панасюк О.С. Видозміни загальноєвропейської художньої течії імпресіонізму в національному мистецтві України 215
Гавловська К.М. Сакральне мистецтво української діаспори кінця XIX-XX століть 218
Смоляр О.В. Парк Софіївка – зразок ландшафтного дизайну України 222
Шевченко Н.О. Специфіка організації спелеомаршрутів на території Кримського півострова 226